

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se
diarienummer S2024/00085

Avsändare referens: S2024/00085

Slutbetänkande SOU 2023:62 Narkotikautredningen - Vi kan bättre! Kunskapsbaserad narkotikapolitik med liv och hälsa i fokus

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen i Örebro län tillstyrker i stort utredningens slutbetänkande i de delar som berör länsstyrelserna och som beskrivs nedan. Länsstyrelsen motsätter sig förslaget att ändra Sveriges nationella narkotikapolitiska mål.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om att anta ett särskilt program för att förebygga narkotikaanvändning hos barn och unga. Att satsa på barn och unga tidigt på olika nivåer och arenor i samhället är viktigt, både med främjande och förebyggande arbete. Länsstyrelsen är en viktig aktör som länken i arbetet mellan den nationella och lokala nivån.

Synpunkter på betänkandets förslag

Länsstyrelsen kommer att lämna synpunkter inom kapitlen 14–15, 19 och 21.

14.3 Folkhälsomyndigheten ska få i uppdrag att ta fram kunskapsstöd i syfte att höja kvaliteten i förebyggande arbete

Länsstyrelsen i Örebro län ställer sig bakom förslaget att ge Folkhälsomyndigheten uppdrag att utveckla ett målgruppsanpassat kunskapsstöd samt genomföra utbildningar, men vi har synpunkter i avsnitt 14.3.1 Skäl för förslag och bedömning avseende punkterna 3 och 4. Vi ser positivt på att utbildningar ges riktat till länsstyrelserna

som regional aktör men föreslår att kommunerna ska inkluderas direkt i utbildningsinsatserna och det regelbundna erfarenhetsutbytet och kollegiala lärandet mellan utbildningsdeltagarna.

14.3.2 Ett nationellt stöd för förvaltning av metoder och arbetssätt bör testas

Länsstyrelsen välkomnar förslaget om att testa ett nationellt stöd för förvaltning av metoder och arbetssätt. Detta ses som viktigt för att kunna bedriva ett långsiktigt förebyggande ANDTS-arbete i stort där det narkotikaförebyggande arbetet är en del som Örebro län under senaste åren stärkt. Förvaltning av evidensbaserade metoder inom preventionområdet är en fråga som är ständigt aktuell inom länsstyrelsernas förebyggande uppdrag, inkluderat ANDTS. Det är viktigt att ta vara på det som redan finns och lägga vikt i stöd för implementeringen av metoderna och arbetssätt. Detta resonemang återkommer även under punkt 14.5.1 och 15.3.

14.5.1. Föräldrastöd bör göras tillgängligt för fler föräldrar

Länsstyrelsen instämmer i att stödet till föräldrar och andra viktiga vuxna behöver tillgängliggöras och målgruppsanpassas i ökad grad. Föräldraskapsstödet är inte jämlikt fördelat i Örebro län eller nationellt. I syfte att bland annat tillgängliggöra stödet i länet har Region Örebro län tillsammans med Länsstyrelsen, länets kommuner och andra aktörer i länet tagit fram en regional strategi för föräldraskapsstödsarbetet.

Enligt Länsstyrelsen är det viktigt att ta vara på material som redan finns och utvärdera detta innan nytt framtagande av material. Länsstyrelsen ställer sig därför frågande till om stödet bör kompletteras med information om hur föräldrar kan kommunicera om narkotika med sina barn.

Länsstyrelsen vill betona att en grundläggande förutsättning för att förebygga barn och ungas narkotikaanvändning är att fokusera på både främjande och förebyggande arbete. Ett större fokus bör vara på hur samhällets aktörer förser barn med en god, trygg och jämlik uppväxt för att på sikt förebygga narkotikaanvändning.

Länsstyrelsen instämmer med betänkandet att statsbidragen som Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd av regeringen fått i uppdrag att betala ut för föräldraskapsstödjande insatser är en

angelägen satsning. Däremot är fördelningen av dessa statsbidrag inte jämlikt fördelade i kommunerna. För att uppnå god effekt av arbetet behövs långsiktiga satsningar för att kommunerna ska kunna bygga upp hållbara och stödjande organisationer för föräldraskapsstöd.

14.5.4 Folkhälsomyndigheten bör få i uppdrag att följa upp arbetet mot narkotikaanvändningen inom nöjesmiljöer

Länsstyrelsens upplevelse i kontakt med andra länsstyrelser och kommuner är att metoden idag är inriktad på större nöjeskrogar. Vi tror därför att det kan vara bra att följa upp arbetet med Krogar mot knark. Nuvarande upplägg och material passar inte i mindre kommuner där man kan ha problem med narkotika på serveringsställen som är av annan karaktär än nöjeskrogar. Om metoden utvärderas kan det ge viktig information om och hur den kan anpassas för att även passa på andra typer av ställen än nöjeskrogar, såsom exempelvis mindre restauranger.

15.3 Länsstyrelserna ska få i uppdrag att stödja kommunerna i genomförandet av programmet

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att få ett uppdrag att stödja kommunerna i genomförandet av det särskilda programmet för att förebygga narkotikaanvändning hos barn och unga. Länsstyrelsens ANDTS-samordning har en viktig roll som regional aktör. Det finns behov i länet av att stärka och bredda det narkotikaförebyggande arbetet och det har senaste åren varit fokus på att sprida kunskapsmaterial på i huvudsak drogen Cannabis.

En förutsättning för ett utökat uppdrag är att det tilldelas resurser i paritet med uppdragets innehåll och omfattning.

19.5.5 Det behövs en nationell aktör som driver arbetet för anhöriga inom området

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget att ge Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka) ett särskilt uppdrag att bygga upp kunskap om anhöriga till personer med skadligt bruk eller beroende och/eller samsjuklighet.

Länsstyrelsen har sedan lång tradition bedrivit ett nätverk för aktörer i Örebro län som arbetar med stöd till barn som anhöriga. I vissa av dessa kommuner kan även föräldrar erbjudas stöd parallellt

med stödgrupper för barn. Behovet att följa och utveckla kunskapsområdet inom stöd till anhöriga till personer med skadligt bruk eller beroende och/ eller samsjuklighet är viktigt för Länsstyrelsens regionala arbete i att stötta kommunerna och andra relevanta aktörer i länet. I och med detta välkomnar Länsstyrelsen förslaget om ett särskilt uppdrag till Nka att bygga upp kunskapsområdet *anhöriga till personer med skadligt bruk eller beroende och/ eller samsjuklighet*.

21.2.2 Målet för narkotikapolitiken kan behöva förändras

Länsstyrelsen i Örebro ställer sig inte bakom förslaget att ändra målet med narkotikapolitiken från *ett samhälle fritt från narkotika till ett samhälle med minskade skador av narkotika*. Utredningens utgångspunkt har varit att fokusera på att förbättra hälsan och livet för dem som använder narkotika. Vi bedömer att det behöver göras en fördjupad analys ur ett barn- och kriminalpolitiskt perspektiv. Detta för att veta hur det kan tänkas påverka de individer som verkar och utför brott samt narkotikans betydelse för finansiering av den organiserade brottsligheten. Särskilt viktigt är att skydda barn från kriminella miljöer samt användning av narkotika.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lena Rådström Baastad med handläggare Annika Borg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Anna Olofsson, avdelningschef Stina Sjölin, enhetschef Anna Andersson och handläggare Sofia Fosselius medverkat.